

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

JulkICT-osasto

Kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamisohjelma

Kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamisohjelma

Loppuraportti, Suomi.fi-valtuudet

Kansallisarkisto VM/607/02.02.03.09/2017

Versio 1.0

29.9.2017

Valtiovarainministeriö	Suomi.fi-valtuudet VM/607/02.02.03.09/2017	2 (10)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

Sisällys

Sisällys	2
Dokumentin versiohistoria	2
1. Yhteenveto	3
1.1. Hankkeen tiedot.....	3
1.2. Käytetyt Suomi.fi-palvelut.....	4
1.3. Yhteenveto hyödyistä ja opituista asioista	5
1.4. Suositukset jatkotoimenpiteistä	5
2. Hankkeen toteutuminen	5
2.1. Tuotokset	5
2.2. Hankkeen rahoitus ja kustannukset	6
3. Hankkeen ohjauksen arviointi	7
3.1. Hanke- ja ohjelmanhallinta	7
3.2. Hankintakäytännöt.....	7
3.3. Riskienhallinta.....	7
4. Hankkeen päättäminen	8
4.1. Dokumenttien hallinta	8
4.2. Ylläpitovaiheeseen siirtyminen	8
5. Liitteet.....	9
5.1. Kustannus-hyöty analyysin toteutumisen arvio	9

Dokumentin versiohistoria

<i>Versio</i>	<i>Päiväys</i>	<i>Laatija</i>	<i>Muutoksen kuvaus</i>
0.1	18.9.2017	Satu Sorvali	Ensimmäinen versio
1.0	29.9.2017	Satu Sorvali	Kansallisarkiston KaPA-ohjausryhmän hyväksymä versio

Valtiovarainministeriö	Suomi.fi-valtuudet VM/607/02.02.03.09/2017	3 (10)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

1. Yhteenveto

Tämä dokumentti on kansallisen palveluarkkitehtuuriohjelman (KaPA) Kansallisarkiston Suomi.fi-valtuuksien loppuraportti.

1.1. Hankkeen tiedot

Hankkeen tavoitteena oli määritellä, suunnitella, toteuttaa, testata ja ottaa käyttöön Suomi.fi-valtuudet Astia-verkkopalvelussa sekä Kansallisessa Lupapalvelussa. Hankkeen hyötynä nähtiin toivotun ominaisuuden (puolesta asiainnin) tarjoaminen Kansallisarkiston asiakkaiden käyttöön. Tämän hyödyn toteutuminen tullaan toteamaan viimeistään sitten, kun saamme seuraavan asiakastytyväisyyskyselyn tulokset. Hyötynä nähtiin myös kustannushyödyt prosessin sähköistyessä ja siinä ettei valtuuspalvelua tarvinnut lähteä kehittämään itse.

Hanke käynnistettiin ohjausryhmän toimesta 6.4.2017. Määrittelyvaiheessa ilmeni, että valtuuspalvelu onkin järkevintä toteuttaa Web API -mallisena, eikä palveluväylän kautta, kuten aiemmin oli suunniteltu. Palveluväylää varten Kansallisarkiston olisi tullut hankkia liityntäpalvelin ja tätä palvelinta olikin tiedusteltu Valtorilta jo loppuvuodesta 2016. Valtori ei kuitenkaan toistuvista kyselyistä huolimatta pystynyt toimittamaan palvelinta. Kun VRK tuli mukaan Kansallisarkiston Suomi.fi-valtuudet -hankkeeseen ja tutustui tilanteeseemme, ilmeni, että palvelun voisikin toteuttaa helpommin ja huomattavasti edullisemmin Web API -tekniikalla. Hankkeen kustannuksista jäi täten pois 20 000 euroa, jotka oli varattu liityntäpalvelimen hankintaan. Myös hankkeen vaatima henkilötyömäärä laski arvioidusta 76 henkilötyöpäivästä 71 henkilötyöpäivään. Hankkeen alkuperäinen aikataulu pysyi samana.

Määrittely ja suunnittelu sekä valtuuskoodit saatiin valmiiksi toukokuussa. Kesäkuussa piti päästä viimeistelemään toteutus ja testaus, mutta tämä viivästyi, koska VRK:n uusi asiakastesti ympäristö ei valmistunut aikataulussaan. Asiakastesti ympäristö saatiin käyttöön vasta 23.8., jonka jälkeen toteutus ja testaus valmistuivat.

Ennen valtuuksien käyttöönottoa tuli ottaa käyttöön lisäksi Suomi.fi-tunnistus. Tunnistusprojektin aikataulun venymisen vuoksi myös Suomi.fi-valtuuksien käyttöönotto viivästyi lisää.

Suomi.fi-valtuudet otettiin käyttöön Astia-verkkopalvelussa 29.9.2017. Myös Kansallisarkiston Kansallinen Lupapalvelu -hanke oli mukana tunnistuksen määrittelyssä ja suunnittelussa. Kansallinen Lupapalvelu -hankkeen aikataulu muuttui Suomi.fi-tunnistus -hankkeen aikana, ja Lupapalvelu-järjestelmän käyttöönotto siirtyi loppuvuoteen 2017. Tämän vuoksi valtuudet otetaan Kansallisessa Lupapalvelussa käyttöön vasta tuolloin.

Projektipäällikkönä toimi ylitarkastaja Satu Sorvali.

Ohjausryhmän jäseninä toimivat Kansallisarkiston KaPA-ohjausryhmän jäsenet:

- Päivi Happonen, vastuualuejohtaja, tutkimuksen ja kehittämisen vastuualue
- Vili Haukkovaara, kehittämisspällikkö, tutkimuksen ja kehittämisen vastuualue
- Anitta Hämäläinen, vastuualuejohtaja, toiminnanohjauksen vastuualue
- Heidi Katz, kirjanpito-päällikkö, toiminnanohjauksen vastuualue (08-09/2017)

Valtiovarainministeriö	Suomi.fi-valtuudet VM/607/02.02.03.09/2017	4 (10)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

- István Kecskeméti, johtaja, aineistohallinnan vastuualue (08-09/2017)
- Jaana Kilkki, vastuualuejohtaja, aineistohallinnan vastuualue (04-07/2017)
- Marko Natri, ICT-päällikkö, toiminnanohjauksen vastuualue
- Irma-Leena Notkola, vanhempi tutkija, Kansallinen Lupapalvelu -hanke, tutkimuksen ja kehittämisen vastuualue
- Marjut Sievänen-Machado, ylitarkastaja, toiminnanohjauksen vastuualue (04-07/2017)
- Juhani Tikkanen, johtaja, tietopalvelun vastuualue

Projektiryhmän jäsenenä toimivat:

- Anne Hänninen, ylitarkastaja, tietopalvelun vastuualue
- Antti Laukkonen, suunnittelija, toiminnan ohjauksen vastuualue
- Kare Salonvaara, suunnittelija, tutkimuksen ja kehityksen vastuualue
- Satu Sorvali, ylitarkastaja, tutkimuksen ja kehityksen vastuualue
- Henri Tenhunen, ICT-suunnittelija, tutkimuksen ja kehityksen vastuualue

Hankkeen tyyppi:

Suunnittelu/määrittely	
Toteutus	
Käyttöönotto	x

1.2. Käytetyt Suomi.fi-palvelut

Suomi.fi -palvelu	On käytetty	Ei ole käytetty	Huomioitiin suunnittelu-vaiheessa
Suomi.fi-kartat		x	
Suomi.fi-maksut		x	
Suomi.fi-palvelutietovaranto		x	
Suomi.fi -palveluväylä		x	
Suomi.fi-tunnistus		x	
Suomi.fi-valtuudet	x		
Suomi.fi-viestit		x	
Suomi.fi-verkkopalvelu		x	

Valtiovarainministeriö	Suomi.fi-valtuudet VM/607/02.02.03.09/2017	5 (10)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

1.3. Yhteenveto hyödyistä ja opituista asioista

Hankkeen tuottaman ratkaisun tärkeimmät hyödyt ovat paremman palvelukokemuksen tarjoaminen Kansallisarkiston asiakkaille sekä kustannussäästöt prosessin sähköistämisestä.

1	Olimme ensimmäisten joukossa ottamassa käyttöön valtuuspalvelua ja ensimmäinen organisaatio, joka otti käyttöön hlö-hlö -tyyppisen valtuusmallin. Toisinaan etujoukoissa seisominen on myös riski. Tämä riski konkretisoituikin Kansallisarkiston kohdalla, kun VRK:n asiakastesti ympäristön käyttöönotto viivästyi usealla kuukaudella ja se vaikutti meidän hankkeemme aikatauluun. Myös VRK:n tekninen ohjeistus oli vaillinaista hankkeen alussa, mutta onneksi se tarkentui hankkeen aikana ja VRK:n konsultit olivat koko ajan hyvin tavoitettavissa.
2	Valtuuspalvelu tullaan ottamaan käyttöön vaillinaisena, jolloin sen tuomat hyödyt eivät ehkä heti konkretisoidu asiakkaillemme. Palvelun tärkein anti meidän asiakkaillemme tulee olemaan henkilön mahdollisuus valtuuttaa yritys toimimaan puolestaan ja tämä ominaisuus tulee valtuuspalvelun käyttöön vasta loppuvuodesta 2017.
3	Yhteydenpito VRK:n puolelta toimi erinomaisesti. Sähköposteihin tuli nopeasti vastaukset ja aina oli mahdollisuus pitää Skype-palaveri, mikäli tilanne niin vaati. eSuomi-sivustolla oleva käyttöönoton prosessi -taulukko oli hyvä yleiskatsaus ja selvensi, mitä missäkin vaiheessa tehdään ja kenen toimesta.

1.4. Suositukset jatkotoimenpiteistä

Henkilö-yritys- sekä yritys-yritys -tyyppiset valtuusmallit tullaan toteuttamaan Astia-verkkopalveluun heti, kun se on mahdollista eli todennäköisesti loppuvuodesta 2017 tai alkuvuodesta 2018.

Suomi.fi-valtuudet tullaan ottamaan käyttöön myös uudessa Kansallisessa Lupapalvelussa, jonka käyttöönotto tapahtuu loppuvuodesta 2017.

2. Hankkeen toteutuminen

2.1. Tuotokset

Kuvaus tuotoksesta/palvelusta	Suunniteltu aikataulu	Toteutunut aikataulu	Huomioita
Hankesuunnitelma	6.4.2017	6.4.2017	
Käyttötapauskuvaukset, käyttöliittymäkuvat	2.5.2017	2.5.2017	
Suunnitteludokumentti	31.5.2017	9.6.2017	
Ylläpitomalli	31.5.2017	29.9.2017	Työvaihe siirrettiin hankkeen loppuvaiheeseen

Valtiovarainministeriö	Suomi.fi-valtuudet VM/607/02.02.03.09/2017	6 (10)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

Valtuuspalveluratkaisu	22.6.2017	31.8.2017	Myöhästyi VRK:n asiakas- testiympäristön käyttöö- non viivästymisen vuoksi
Koulutus- ja tiedotusmateriaali	31.8.2017	25.9.2017	Työvaihe siirrettiin hank- keen loppuvaiheeseen
Testausdokumentaatio	31.8.2017	25.9.2017	Myöhästyi VRK:n asiakas- testiympäristön käyttöö- non viivästymisen vuoksi
Suomi.fi-valtuuksien käyttöö- otto	31.8.2017	29.9.2017	Myöhästyi VRK:n asiakas- testiympäristön käyttöö- non viivästymisen vuoksi
Loppuraportti	31.8.2017	29.9.2017	Myöhästyi VRK:n asiakas- testiympäristön käyttöö- non viivästymisen vuoksi

Hankkeen rahoituspäätöksen mukaiset tulokset ovat valmistuneet, työn toteutuneet kustannukset on raportoitu ja kirjanpidon raportit on toimitettu VM:n kirjaamoon (valtionhallinnon organisaatioiden osalta myös kirjattu hankesalkkuun).

Kyllä x Ei

Listaus toteutumatta jääneistä tuloksista:

Palveluväyläratkaisusta luovuttiin, koska oli helpompaa ja edullisempaa toteuttaa Suomi.fi-valtuudet Web API -tekniikalla.

Suomi.fi-valtuuksia ei vielä otettu käyttöön Kansallisessa Lupapalvelussa, koska koko järjestelmä ei ole vielä käytössä. Suomi.fi-valtuushankkeen aikana Kansallisen Lupapalvelun käyttöönotto siirrettiin loppuvuoteen 2017.

2.2. Hankkeen rahoitus ja kustannukset

Valtiovarainministeriö on myöntänyt hankkeelle rahoitusta KaPA ohjelmasta.

Hankkeen suunnitellut ja toteutuneet vaiheet ja kustannukset eriteltynä ovat seuraavat.

Vaihe	Suunniteltu €	Toteutunut €	VM rahoitus €
Virkatyö	14 367	4313,79	3235,34
Liityntäpalvelin palveluväylää varten	20 000	0	
Yhteensä	34 367	4313,79	3235,34

Hankkeen kustannusten ylitys/alitus johtuu pääosin seuraavista tekijöistä:

Valtiovarainministeriö	Suomi.fi-valtuudet VM/607/02.02.03.09/2017	7 (10)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

- Suomi.fi-valtuudet toteutettiin Web API -tekniikalla palveluväylän sijasta, jolloin vältyttiin liityntäpalvelimen hankkimiselta. Myös virkatyötä tuli huomattavasti vähemmän kuin olisi tullut palveluväylätekniikkaa hyödyntäessä.

3. Hankkeen ohjauksen arviointi

3.1. Hanke- ja ohjelmanhallinta

Hanke vaikutti aluksi monimutkaiselta ja hankalalta, koska siinä piti ottaa käyttöön valtuuksien lisäksi lisäksi Suomi.fi-palveluväylä. Liityntäpalvelimen hankintaa oli lähdetty selvittämään jo puoli vuotta ennen hankkeen alkua, mutta palvelimen tilanne oli edelleen auki hankkeen alkaessa. VRK:n tullessa mukaan hankkeeseen kuitenkin selvisi, että valtuudet voitaisiin toteuttaa helpommin, nopeammin ja edullisemmin hyödyntämällä Web API -tekniikkaa. Tämä säästi hankkeessa aikaa ja rahaa. Hanke kuitenkin viivästyi alkuperäisestä aikataulusta johtuen sekä VRK:n asiakastestiympäristön valmistumisen myöhästymisestä että Suomi.fi-tunnistuksen käyttöönoton myöhästymisestä. Yhteistyö sujui kaikesta huolimatta VRK:n kanssa oikein hyvin.

On aina riski lähteä ottamaan käyttöön aivan uusi palvelu ensimmäisten joukossa ja tässä mielessä riski toteutui Kansallisarkiston kohdalla, kun VRK ei saanut ajoissa valmiiksi testiympäristöään. Lisäksi Suomi.fi-valtuuksista puuttuu vielä muutama erittäin toivottu toiminnallisuus: hlö-yritys- ja yritys-yritys -valtuutukset, joista varsinkin ensiksi mainittu on se kaikkein halutuin puolesta asioinnin toiminnallisuus Kansallisarkiston Astia-palvelussa.

3.2. Hankintakäytännöt

Hankkeeseen ei osallistunut yrityksiä.

3.3. Riskienhallinta

<i>Riski ja kuvaus</i>	<i>Riski-indeksi</i>	<i>Tila</i>	<i>Toimenpiteet</i>	<i>Toimenpiteiden vaikutus</i>
Hankkeen suunnitteluvaiheessa tarvittava tieto ei ole saatavilla. Aikataulu ja resurssivaraukset pitää suunnitella, ennen kuin on tarvittava tieto hankkeen laajuudesta.	Korkea	Suljettu	Muutettiin hankkeen suunnitelmaa, kun ilmeni ettei toteuteta palveluväylätekniikalla vaan Web API:lla.	Riski ei enää toteutunut
Hanke ei saa tarpeeksi tukea VRK:lta tai VM:ltä.	Keski	Avoin		
Hankkeen resurssivaraukset tehdään myöhäisessä vaiheessa jolloin resurssit voivat olla kiinni toisissa tehtävissä.	Korkea	Avoin		
Tekniikkaosaaminen liian keskittynyt yhteen henkilöön: henkilön ylikuormittuminen tai tilanne, jossa henkilö ei ole käytettävissä lainkaan.	Korkea	Avoin		
Keskeisimmät resurssit siirtyvät	Matala	Avoin		

Valtiovarainministeriö	Suomi.fi-valtuudet VM/607/02.02.03.09/2017	8 (10)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

muihin tehtäviin tai eivät ole käytettävissä pitkään aikaan.				
Hankkeen henkilöstö ei ole motivoitunut eikä sitoutunut työhön	Keski	Toteutui osittain	Kirkastettiin hankkeen tavoitteita ja hyötyjä, pyrittiin luomaan hyvä yhteishenki	Hankkeen kyseenalaisuus loppui ja päästiin tavoitteisiin

4. Hankkeen päättäminen

4.1. Dokumenttien hallinta

Hanke on tuottanut osana lopputuotosta dokumenttiluettelon, johon on eritelty hankkeen aikainen ja ylläpitoon siirrettävä dokumentaatio. Luettelo dokumenteista:

Dokumentti	Työversiot	Hyväksytyt versiot
Hankesuunnitelma (VM:n rahoitushakemuksen liite), ohjelmatason dokumentti	eDuunin työtila (Vastuu: Projektipäällikkö)	eDuunin työtila TWeb (Vastuu: ICT)
Suunnitteludokumentit (sis. käyttötapauskuvaukset, käyttöliittymäkuvat)	eDuunin työtila (Vastuu: Projektipäällikkö)	eDuunin työtila Verkkolevyllä M:\SYSDOCS (Vastuu: ICT)
Ylläpitomalli	eDuunin työtila (Vastuu: Projektipäällikkö)	eDuunin työtila Verkkolevyllä M:\SYSDOCS (Vastuu: ICT)
Testausraportti	eDuunin työtila (Vastuu: Projektipäällikkö)	eDuunin työtila Verkkolevyllä M:\SYSDOCS (Vastuu: ICT)
Projektin loppuraportti (VM:n pohja), ohjelmatason dokumentti	eDuunin työtila (Vastuu: Projektipäällikkö)	eDuunin työtila TWeb (Vastuu: ICT)

4.2. Ylläpitovaiheeseen siirtyminen

Suomi.fi-valtuudet on otettu käyttöön Astia-verkkopalvelussa 29.9.2017. Valtuudet tullaan ottamaan käyttöön Kansallisessa lupapalvelussa, kun se valmistuu vuoden vaihteessa.

Suomi.fi-valtuuksien ylläpidosta vastaa VRK. Uusien valtuuskoodien lisäämisestä tai niiden inaktivoimisesta vastaa Kansallisarkisto.

Kansallisarkiston ohjausryhmä päätti hankkeen 29.9.2017, kun Suomi.fi-valtuuksien tuotantokäyttö alkoi.

Valtiovarainministeriö	Suomi.fi-valtuudet VM/607/02.02.03.09/2017	9 (10)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

5. Liitteet

5.1. Kustannus-hyöty analyysin toteutumisen arvio

Hankkeen kustannukset	Ohjelman ajalla 2014 - 2017	Arvio elinkaaren ajalla (9v) 2014 – 2022
	€	€
Ennustetut kustannukset yhteensä	34 867	37 367
Toteutuneet kustannukset yhteensä	4313,79	4313,79
Erotus	- 30 553,21	- 30 553,21

Hankkeen kustannusten ylitys/alitus johtuu pääosin seuraavista tekijöistä:

- Palveluväyläratkaisu vaihdettiin Web API -malliin

Hankkeen tuottamat taloudelliset hyödyt	Ohjelman ajalla 2014 - 2017	Arvio elinkaaren ajalla (9v) 2014 – 2022
	€	€
Suorat taloudelliset hyödyt	35 500	41 500
Epäsuorat taloudelliset hyödyt		
Taloudelliset hyödyt yhteensä	35 500	41 500

Aiemmin valtuuksia on käsitelty manuaalisesti, nyt asiakas voi itse valita roolinsa palvelussa, mikäli hänellä on valtuudet. Säästöjä saadaan työn tehostumisesta. Ennen manuaaliseen työhön meni noin 5 htp kuussa. Säästö 1000 euroa vuodessa on laskettu kaavalla: keskipalkka 3300 / 21 työpäivää kuussa * 5 htp * sivukulut 1,2030.

Kansallisarkiston ei tarvinnut lähteä kehittämään ja toteuttamaan valtuuspalvelua itse, vaan Kansallisen palveluarkkitehtuurin ohjelma tarjosi valmiin mallin. Tämä tukee ohjelman tavoitteita tukea kansantaloutta tehostamalla julkista hallintoa sekä mahdollistaa sähköisten palvelujen kustannustehokkuus. Hyöty 35 000 euroa on laskettu keskimääräisen IT-kehittämiprojektin kustannuksista.

Hankkeen kustannukset vs. hyödyt	Ohjelman ajalla 2014 - 2017	Arvio elinkaaren ajalla (9v) 2014 – 2022
	€	€
Taloudelliset hyödyt yhteensä	35 500	41 500
Toteutuneet kustannukset yhteensä	4313,79	4313,79
Hyödyt – kustannukset	31 186,21	37 186,21

Valtiovarainministeriö	Suomi.fi-valtuudet VM/607/02.02.03.09/2017	10 (10)
KaPA	Hankkeen loppuraportti	29.9.2017

Hanke oli taloudellisesti erittäin kannattava, koska vältyimme liityntäpalvelimen hankimis- ja ylläpitokustannuksilta ja Web API -ratkaisu vaati vähemmän virkatyötä. Suurimmat kustannussäästöt tulivat siitä, ettei Kansallisarkiston tarvinnut lähteä kehittämään ja toteuttamaan valtuuspalvelua itse, vaan KaPA-ohjelma tarjosi valmiin mallin.

Hankkeen keskeisimpiä hyötyjä ovat:

- Kansallisarkiston ei tarvinnut hankkia puolesta asiointin palvelua ulkopuoliselta IT-toimittajalta, vaan KaPA-ohjelma tarjosi valmiin ratkaisun puolesta asiointiin
- Säästimme liityntäpalvelimen hankinta- ja ylläpitokustannukset
- Virkatyötä meni paljon vähemmän Web API -ratkaisulla kuin palveluväyläratkaisuun olisi mennyt
- Prosessin sähköistäminen tuo tulevaisuudessa kustannussäästöjä

Hankkeen tuottaman ratkaisun tärkein hyöty on asiakkaiden tarpeeseen vastaaminen ja palvelun laadun paraneminen.
